

Klinische orthopedagogiek (H002080)

Cursusomvang (nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)

Studiepunten 6.0 **Studietijd 180 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2023-2024

A (semester 1) Nederlands Gent hoorcollege
groepswerk

Lesgevers in academiejaar 2023-2024

Vandevelde, Stijn	PP10	Verantwoordelijk lesgever
Blockmans, Inge	PP10	Medelesgever
Vanderplasschen, Wouter	PP10	Medelesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2023-2024

	stptn	aanbodssessie
Bachelor of Science in de pedagogische wetenschappen (afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies)	6	A
Schakelprogramma tot Master of Science in de pedagogische wetenschappen (afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies)	6	A
Vorbereidingsprogramma tot Master of Science in de pedagogische wetenschappen (afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies)	6	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Orthopedagogiek, Disability Studies, gedrags- en emotionele stoornissen, middelenmisbruik.

Situering

In dit opleidingsonderdeel wordt dieper ingegaan op de klinische orthopedagogiek en haar toepassing in het brede veld van opvoeding, welzijn, onderwijs, en gezondheidszorg.

Inhoud

In het opleidingsonderdeel wordt vertrokken vanuit een integratieve handelingsgerichte visie, wars van te eng doelgroep-specifieke benaderingen, die verbijzonderd wordt doorheen een aantal onderzoeklijnen die binnen de vakgroep orthopedagogiek zijn uitgebouwd, met name **(1) Disability Studies, (2) Gedrags- en Emotionele Stoornissen (met inbegrip van forensisch-orthopedagogische aspecten) en Middelenmisbruik**. In het opleidingsonderdeel wordt tevens ingegaan op de eigenheid van de klinische orthopedagogiek in relatie tot en in samenwerking met andere disciplines in opvoeding, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg en het ruimere werkveld. Hierbij wordt aandacht besteed aan preventie, diagnostiek en beeldvorming, en ondersteuning, begeleiding en behandeling van personen in kwetsbare opvoedkundige situaties en hun context.

Meer concreet komen volgende onderwerpen (niet-exhaustief) aan bod:

- Disability Studies: dit gaat niet over de oude 'handicapvraag' maar stelt kritische vragen bij het 'normaliteitsdiscours' (dus ook bruikbaar in onderwijs-, integrale jeugdzorg, kunstensector/cultuursector, volwassenenondersteuning,...) én biedt kansen voor studenten om internationaal collega's te vinden (binnen de Pedagogische Wetenschappen, lerarenopleiding en andere disciplines zoals sociologie-taalkunde-antropologie-kritische psychologie-genderstudies-mad studies-diversiteitsstudies-...) om mee samen te werken.
- Integratieve visie op wetenschappelijke en praktijkgerichte modellen (bvb. individuele en sociale modellen (en de naïeve gedachte dat alles vanuit één model kan worden verklaard); eco-bio-psycho-sociale modellen in de verslavingszorg, ...)
- Preventie (bvb. initiatieven ter preventie van middelenmisbruik bij kinderen, jongeren en volwassenen, ...)

- Diagnostiek en beeldvorming (bvb. beeldvorming rond Gedrags- en Emotionele stoornissen, middelenmisbruik: mens, milieu, middel, holistische orthopedagogiek in postmoderniteit, ...)
- Ondersteuning, begeleiding en behandeling (bvb. Beweging voor Vernieuwing van Opvoeding en Onderwijs, Therapeutische Gemeenschappen voor Kinderen, abstinentiegerichte en harm reduction behandeling van personen die middelen misbruiken, ...)
- Interdisciplinair samenwerken in teams binnen verschillende sectoren (opvoeding, onderwijs, welzijn en gezondheidszorg)

Begincompetenties

Dit opleidingsonderdeel bouwt verder op Orthopedagogiek en Disability Studies, Orthopedagogiek: praktijk, onderzoek en beleid

Eindcompetenties

- 1 Basale orthopedagogische behandelingsmethodes en therapieën toepassen.
- 2 Basisbegrippen en modellen van hulpverlening toepassen, en hun implicaties voor de praktijk van de hulpverlening kunnen aanduiden.
- 3 Kennis maken met en inzichten verwerven met betrekking tot bijzondere groepen.
- 4 Kritisch reflecteren over de noodzaak en het effect van basale orthopedagogische behandelingsmethodes en therapieën.
- 5 Over (problematische) opvoedings- en leefsituaties reflecteren en deze analyseren met behulp van de voor het orthopedagogisch handelen belangrijke diagnostische en klinische methoden en technieken.
- 6 Pedagogische interventies en voorzieningen situeren in een maatschappelijke, historische, culturele en juridische context.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk mits gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Groepswerk, Hoorcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Voor het deel Disability Studies: lezingen door expert-gast sprekers met diverse praktijkervaring in de hulpverlening (met bijzondere aandacht voor seksualiteit en lichamelijke en hoe hier mee om te gaan) met inleidende en afsluitende hoorcolleges, vraag- en antwoordsessies, zelfstudie.

Voor het deel Middelenmisbruik en Gedrags- en emotionele stoornissen: Inleidende hoorcolleges aangevuld door expert-gast sprekers.

Leermateriaal

- Voor het onderdeel "Disability Studies" worden de powerpoints van de gastlezingen en hoorcolleges alsook een aantal artikels via UFORA aan de studenten ter beschikking gesteld waaronder (maar niet uitsluitend)
  - 1 Hoofdstukken uit Shuttleworth, R., & Mona, L. (Eds.) (2021). The Routledge Handbook of Disability and Sexuality. London & New York: Routledge.
  - 2 Blockmans, I., & De Schauwer, E. (2021). Manoeuvres in het donker. In K. De Graeve & R. Roodsaz (Eds.), Intieme revoluties: Praktijken van verzet in seks, liefde en zorg (pp. 143–157). Nederland: Boom Uitgevers Amsterdam.
  - 3 Tepper, M. S. (2000). Sexuality and disability: The missing discourse of pleasure. *Sexuality and Disability*, 18(4), 283-290. <https://doi.org/10.1023/A:1005698311392>
- Voor de andere twee delen (Middelenmisbruik en Gedrags- en emotionele stoornissen) wordt gewerkt met een syllabus bestaande uit wetenschappelijke artikels en hoofdstukken uit boeken.

Geraamde totaalprijs : 50 EUR.

Referenties

DISABILITY STUDIES:

- Blockmans, I. (2019). Manoeuvres in the dark: re-creating (new) stories about sexuality and the body within/by women with a spinal cord injury. Ghent University. Faculty of Psychology and Educational Sciences; KU Leuven. Doctoral School Biomedical Sciences, Ghent, Belgium; Leuven, Belgium.

- Goethals, T., Mortelmans, D., Van den Bulck, H., Van den Heurck, W., & Van Hove, G. (2022). I am not your metaphor, Å: frames and counter-frames in the representation of disability. *Disability & Society*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/09687599.2020.1836478>
- Van Hove, G. (red.) (2019). *Disability Studies. Introductieteksten*. Oud-Turnhout: Gompel&Svacina.

GEDRAGS- EN EMOTIONELE STOORNISSEN EN MIDDELENMISBRUIK:

- De Leon, G. (2000). *The therapeutic community. Theory, model and method*. New York: Springer.
  - Prochaska, J.O., DiClemente, C.C.; Norcross, J.C. (1992). In search of how people change: Applications to addictive behaviours, *American Psychologist*, 1102-1114.
  - Van Damme, L., Fortune, C.-A., Vandevelde, S., Vanderplasschen, W., & Colins, O. (2021). A qualitative study on young women's lives prior to and four years after youth detention: examining the good lives model's aetiological assumptions. *International journal of Environmental Research ad Public Health*, 18(22). <https://doi.org/10.3390/ijerph182211830>
  - van der Helm, P. & Vandevelde, S. (2018). Probleemgedrag is vaak te begrijpen. *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 57(1-2), 3-13.
  - van der Ploeg, J.D. (2020). *Gedragsproblemen. Ontwikkelingen en risico's*. Rotterdam: Lemniscaat.
  - Vanderplasschen, W., Rapp, R. C., De Maeyer, J., & Van Den Noortgate, W. (2019). A meta-analysis of the efficacy of case management for substance use disorders: a recovery perspective. *Frontiers in Psychiatry*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00186>.
  - Vanderplasschen, W., & Vander Laenen, F. (Eds.). (2017). *Naar een herstelondersteunende verslavingszorg: praktijk en beleid*. Leuven: Acco.
- Aangevuld met tijdschriftartikels uit nationale en internationale tijdschriften zoals *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, *Verslaving & Herstel*, *Children and Youth Services Review*, *Psychiatric Quarterly*, *Disability & Society*, ...

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Op afspraak.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is enkel mogelijk in gewijzigde vorm

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Periodegebonden evaluatie:

Een schriftelijke evaluatie met een combinatie van open en gesloten vragen (voor de delen 'Gedrags- en emotionele stoornissen' en 'Middelenmisbruik')

Niet-periodegebonden evaluatie (deel Disability Studies):

Vorm: de opdracht zal in de eerste les en via UFORA worden bekendgemaakt

Frequentie: de opdracht zal in de eerste les en via UFORA worden bekendgemaakt

Omschrijving tweede examenkans niet-periodegebonden evaluatie: na overleg met de lesgever kan een compenserende taak worden voorzien tussen de eerste en tweede examenperiode.

Feedback: de mogelijkheid tot feedback voor de niet-periodegebonden evaluatie:

helpdeskmomenten. De feedback voor de periodegebonden evaluatie wordt voorzien op het feedbackmoment.

Eindscoreberekening

Periodegebonden evaluatie (2/3) en niet-periodegebonden evaluatie (1/3)

Deelresultaten waarop de student minstens de helft van de punten verworven heeft, kunnen overgedragen worden naar een volgende examenperiode binnen hetzelfde academiejaar.

Deelresultaten worden nooit afgerond.

Wanneer men niet deelneemt aan de evaluatie van één of meer onderdelen kan men niet meer slagen voor het geheel van het opleidingsonderdeel en wordt het eindcijfer teruggebracht tot het hoogste niet-deliberbare cijfer (7/20) indien het eindcijfer hoger ligt.

